

Åtalet som rör upp känslor

Rättegången mot vår kollega på Astrid Lindgrens barnsjukhus inleddes i förra veckan i Solna tingsrätt, tre år efter den dagen då hon åkte in till sjukhuset för att avsluta livsuppehållande behandling av en liten sjuk patient.

Jag känner starkt för den lilla flickans familj. Jag hyser också stort medlidande för min åtalade kollega som haft en besvärlig tillvaro under den långa tid som förflutit sedan hon hämtades av polis på sitt arbete. Därför är det bra att rättegången till slut inlett. Det som nu sker i rättegångssalen måste få ha sin juridiska gång. Utanför salen förs en debatt som ställer medicinen och juridiken emot varandra. En debatt om vård i livets slutskede har flammats upp i samband med åtalet. Seriösa journalister har frågat om åtalet riskerar att påverka läkares vilja att ge behövligt smärtlindring. De undrar om jag tror att allmänhetens tillit till läkarkåren kommer att minska. Oseriösa tidningar exploaterar under tiden tragiken i syfte att sälja lösnummer och förvärrar därmed skadan.

Den juridiska processen har väckt frustration och oro bland Läkarförbundets medlemmar. Inte minst läkarna på Astrid Lindgrens barnsjukhus känner ängslan. Mycket osäkerhet och lidande skulle förmodligen kunnat förhindras om Socialstyrelsen – som brukligt vid skador och andra händelser i vården – först getts möjlighet att utreda förloppet ur ett medicinskt perspektiv. Nu fick Socialstyrelsen granska den medicinska processen först i efterhand. De fann inga skäl att kritisera sjukhusets rutiner kring smärtlindring och ångestdämpning i livets slutskede. Men rättegången gäller inte det. Den gäller i stället de mycket höga doser tiopental och morfin man fann vid den rättsmedicinska obduktionen. Läkarna är oroliga för gränsdragningen mellan dråp och lindrande medicinering i livets slutskede. Det är olyckligt när medicin och juridik ställs emot varandra i stället för att samverka för att skapa ett rättvist och tryggt samhälle.

Det aktuella åtalet gör det än tydligare att vi måste fortsätta arbeta systematiskt för att förbättra säkerheten i vården, för såväl patienterna som oss anställda. Det måste vara lätt att göra rätt och systemen måste inriktas på att lära av misstag och inte att jaga syndabockar. Vi vill inte ha det som i USA där patienter polisanmäler sitt missnöje med vården. Vi vill heller inte att våra patienter och deras anhöriga ska känna sig tvungna att själva dokumentera, via telefonfilmning eller annat, hur vården bedrivs.

Tillit, jämte kunskap, är den viktigaste ingrediensen i god vård. Självklart ska brottsliga handlingar

Tillit, jämte kunskap, är den viktigaste ingrediensen i god vård.

anmälas och prövas av domstol, det gäller i högsta grad även inom vården. Jag är dock övertygad om att en utveckling mot fler brottmåls skadar det viktiga arbetet med att göra vården säkrare. Vår nya patientsäkerhetslag är ett steg i rätt riktning, men den positiva utveckling av systematiken vi behöver är helt beroende av ömsesidig tillit mellan sjukvårdens professioner och allmänheten.

Läkare fattar dagligen svåra beslut. Vår utbildning lär oss att ta ansvar. Det är viktigt att betona att åtalet mot läkaren på Astrid Lindgrens barnsjukhus inte handlar om hur vård i livets slutskede bedrivs eller om rutinerna för avslutande av livsuppehållande behandling. Socialstyrelsen har tagit fram nya föreskrifter om livsuppehållande behandling – en god vägledning som kan göra det svåra beslutsfattandet tryggare.

Rättegången fortsätter hela september. Vi vet inte i dag hur domen faller och hur den kommer att motiveras. Vi vet att intresset är mycket stort, att rättegången är unik och att det i dag är svårt att se några vinnare i situationen.

Hur än utfallet blir kommer diskussionen om medicin kontra juridik att fortsätta. En diskussion som jag hoppas blir konstruktiv så att den leder till ökad patientsäkerhet och inte till en maktkamp mellan två professioner.

PS. Förra veckan deltog jag i den 6:e nationella patientsäkerhetskonferensen. Där träffades 2000 personer från vårdens professioner för att diskutera och lära av varandra. I vården arbetar vi med patienterna och med verksamhetens bästa för ögonen. Genom att diskutera, ifrågasätta och lära av varandra kan vi komma långt.

Marie Wedin
ordförande
i Läkarförbundet
marie.wedin@sif.se